

hogy kettős szorgalom követi javunkra szolgáló bölcsezteléseit. Jutalmat nyer itt nemcsak az, kinek szép oltványi vannak, hanem még a csinos és takarékos pór-asszony is, ki szobáit tisztán tartja. Nem is láthatasz itt ronda házat, dísztelen, szemetes udvart; mert az asszonyok vetélkednek egymással a tisztaságban. — Ámbár a gróf nem lakik közöttünk, vannak azért szebb és kitünőbb épületeink is. Ha hozzám jössz, meglátod, milly csinos két templom díszíti helységünket; a reformatusok tornyán óra is van, mint vezére a jó rendnek és pontosságnak. Falunk végén díszlik a megyének egy négyszegű, csinos épülete; ha a Duna nem engedi a Komáromba menett, itt tartatik gyűlés; lakik benne egy földmérő, egy sebész és egy bába, vannak börtönök is a rabok számára; csinosak az uradalmi tiszték lakásai, az új papház, a mesterségesen épített pályinkaház, két vendégfogadó és a t.

Van Sz. Péteren iskola is, hova 254 tanuló-gyermek gyűlekszik, de csak télen; mert falukon, mint jól tudhatod, mihelyt a dus természet virágzó kebelét kinyitja, mezőre, rétre, vetésre viszik a növendékeket; és így bármint iparkodjék télen által a szorgalmas tanító, az év három negyedét mezei munkában töltvén-el gyermekink, igen nehéz velök előbbre haladni. Mindazáltal még se gondold, hogy e téli iskolások minden tudomány és ismertet nélkül maradnának. Kegyes földes urunk azon kívül, hogy mind a két vallásbeli tanulóknak évenként szükséges írópapirost és a jelesbeknek öltönyeg-ruhát adat, még érdempénzt is osztat ezüstből; e pénz koronástallér nagysága és hazánk színeivel ékes szalagon függ; egyik oldalán olvashatni: a szent-péteri tanuló ifjúság pártfogójától. Rajt egy méhkas vagyon, ábrázolja a szorgalmatosságot, a kasra a nap sugárit lövelli, az oszlop alján, mellyen a kas nyugszik, a mezei munkásság szerszámai elszórva. Másik oldalon egy rózsakoszorúban e betűk látszanak: a szorgalmatosság jutalma. — Itt említem és tiszteletted tárgyaul teszem főtiszt. nagys. Szily Ferencz urat, esztergomi főkapitány őrkánonokját, ki 16 év előtt helységünk lelkipásztora volt. Noha őt a szerenese nagy érdemi után magas polczra emelé: még is néhai keresztyén hívnyájául, mint gondos pástör, emlékezni mostanig sem szünt-meg. Alig várom azon órát, mellyben e kegyes egyházi férfinak a cathol. templomra adott ajándékot neked megmutathassam. Csak melleleg teszlek említést azon 2500 forintról, mellyeket az iskola javára és a tanító fizetése potlásaul alapított, és mélt. grófunk megegyeztetével ezután is kíván gyarapítani.

Nem ohajtasz é sok illy Cimont hazánknak, kik tehetségiket és világi javokat közjóra szentelni készek? Méltóságos grófnék bő adakozásitól fénylik az Isten háza. Noha helységünk anyatemplomához az új-gyallai fiók-egyház is kapcsolva van, hol tót nyelv divatoz, még is plebanusunk, e lelkes magyar férfi, annyira elágaztatá hazai nyelvünket közöttük, hogy többé már nem tótul hanem magyarul ad keresztyén oktatást; van is a szép iparnak foganatja, mert nincs olly ház Uj-Gyallán, mellyben a kedves hangzatu magyar szó nem divatoz.

Mivel helységünk a megyebeli fővároshoz közel fekszik, munkás szorgalmu lakosinak száma 3000-re terjed; még élénkebbé teszi azt a sok utazó katonaság, melly a bányavárosokból jó megy, és itt tartogat nyug napot. Levegőnk egészséges, ivóvizünk jó, mert homokon szürenkedik által, folyammal ugyan nem dicsekedhetünk egynél többel, melly kis mértékben de elapadhatlanul foly végig falunkon, és egy jobbágyinak asztala alatt fakad. Hátha jó földes urunk szándékát kívánt siker jutalmazta volna, midőn az erdőben 32 ölnyi mélységre furatott kutat; milly nagy jótéteménynek tekintheték ezt nyáron a hőségtől eltikkadt mezei munkások?! — Jóllehet lakosink két vallást követnek, még sem hallhatni soha a két felekezet közt gunyt és rágalmat; mert mintán illy kegyes atyánk van, nincs olly hálátlan gyermek, ki őt búval illetné. Nem látsz itt ur dolgán pálczával fegyverzett durva hajdút. Nógatás nélkül, szívesen dolgoznak ők, mintha valamely gyárbeliek volnának. Itt láttam előszer, milly szerencsés következéseket szül a szelid bánás és okos kormány. Illy szerencsés helyzetben ki ne áldaná a kegyes Gondviselést? ki ne kívánna illy nemesleki földes ur alatt élni? ki ne ohajtaná szívből, hogy jó grófunk, jeles nemzetségével sok szerencsés év, sőt század lefolyta után is ugy fényeskedjék a magyar hazában, mint tündöklék most nemes tettivel nemcsak szívünkben, de a magyar nagyok sorában is!

Onody András.

TÖRVÉNYTUDOMÁNYOS FÜZÉRBE.

A ZÁBLATRÓL.

Olly országban, hol az ingatlan földbirtokkal a sarkalatos törvények szerint külön jogok és szabadságok járnak; hol a földbirtok csak egy kiváltságos Rend sajátja: csak hamar olly szellem is mutatkozik a törvényekben, melly szerint a nemzetségek föntartatása főirányul vétetvén, e föntartás alapjául jelesül a földbirtok tétetik. Minden intézet oda céloz, hogy a földbirtok változhatlanul biztosíttassék

a' nemzettségeknek. Innét törvényinkben az ősiség' elve az 1723: 48. pazarlók elleni cikkely; innét hazánkban a' zárlatok' szüleménye. — Régi törvényinkben a' zárlatok' rendszere ismérletlen, sőt Verbőczy II. R. 60. címjével, melly szerint a' fizetni nem képes adós szolgálásra jut, homlokegyenest összeütköznek. Nem hozzuk itt kérdésbe azon birói zárlatok' szükségét, mellyek az 1715: 28. értelmében a' pör' feljebb vizsgálásaig az elítelt jószágra tételnek. Azon zárlatokat értjük itt, mellyek a' pazarlók földözésire a' jólelkű hitelezők' jogsérelmivel az újabb időkben divatoztak. Ezekről méltán mondhatni, hogy az olygarchia' védei, a' pazérlás és uszoráskodás' elősegítőji, a' közhitel' megrontóji 's az igazságos követelések' kijátszó eszközi. — Jelenleg ha valamely gazdag tiz husz évig üzött pazar-tulsági után értékét annyira leolvasztá, hogy adósságok' tengerébe merülvén, a' végképi elsülyedéshez közel jár: kész a' tündér mód, melly mindent helyre üt. A' veszélyben forgó jó hir 's név palástoltatik, a' régérdemlett koldusbot eltávoztatik 's a' nagy ősök' dicőségét, elfajult unokák' védmentségeül látjuk használtatni. — A' megbukottnak egész értéke gondviselés alá kerül — 's az, kire különben tetteihez, életéhez mérsékelt sors várt volna statui competens — gyakran nem csekély sőt bő intertentiót nyer; midőn a' szegény jólelkű hitelező, koplaló özvegy, rimánykodó, kik az elmaradott kamatfizetés 's a' tőke' vissza nem nyerhetése végett utolsó inségre jutottak, boldogoknak vélnék magokat, ha főszármazásu adósuknál a' lehulló asztali morzsákat szedgethetnék-föl.

A' zárlat alatt levő értéket birói végrehajtásba venni tilalmas. A' hitelezők' kénytelenek igazságos követelésiknek nagy részinti feláldoztával egyezésekre lépni és még boldogoknak vélhetik magokat, ha valamihez juthatnak 's nem szorittatnak olly várakozásra, melly talán életkoruk' hátralevő éveit is felülmulja. —

Ha illy operatiók által kevésbé rendbe jó is a' megbukottnak értéke, szinlett javulás és takarékoság' örve alatt (midőn azonban még zárlat alatt is az uszorásokkal nagyobb adósságokba keveredék) felnyittatik a' zár; de előteremvén új kötelezvényikkel a' pénztözsérek — és itt az új zár, az előbbi operatiók folyton folynak és többszer ismételtetnek. Végre annyira lemerül a' megbukott, hogy a' midőn még az első zár' alkalmával a' követelések kielégítettvén, értékének némi része megmentethetett vala, sőt maga is — a' mi fő — látván a' törvények' szigorúságát, erkölcsikép megjobbulhatott vol-

na, másod, harmadik zárlat' alkalmával az örvényből ki nem szabadulhat — és az egésznek az örökös zár szomorú és káros következése. —

Jól elrendelt országban a' józan törvényszerzéssel, az igazság' szoros kiszolgáltatásával, illetén — a' dusabb's vagyonosb felekezetet más osztályok' kárával pártoló — intézkedések össze nem férhetők. — A' hitel megerősítése, a' közerkölcsiség' fentartatása, a' szorgalom' élesztése azt kívánja, hogy dúsnak és szegénynek közönös törvény szolgáltatassék. Midőn emez, kinek talán nem is vétke, hanem balsorsa 's nyomorult állapotja okozá megbuktát, a' nála tán százszor vagyonosb hitelező' követelésinek kielégítésére egy fillérig szorítatik, semmi tekintetek ne földözhessék a' gazdagot is a' törvényszabta elégtét alul. — 'S így kívánandó, hogy az e'féle zár-menedékek, mint az örök igazsággal 's törvényink' szellemével ellenkezők, jövendőre végkép eltörültesenek. — Az országos Küldöttség' igazságszeretete javasolja a' zárlatokat, ha azok mások' jogai' 's tett kötelezései' sérülte nélkül megállhatók. De képzelhetni é valljon illy zárlatot, midőn minden illy zárlatnak főczélja — a' hitelezőket a' birói végrehajtástól elmozdítani?

A' közjó' tekintete egy olly törvény' alkotását látszik kívánni tehát, hogy az 1715: 28. értelmében a' birói záron kívül, semmi ollyatén zárlatoknak hely ne adassék, mellyek a' zárlat alatt levőt az igazságos követelések' ő ellene intézendő törvény előtti keresetétől 's értékiben teendő birói végrehajtásoktól fölmentenek; hanem ezek szabadon maradván, az önkéntes — voluntarium — vagy atyafiak, vagy maga a' hitelező által, nehogy időközben az érték elfogyjon, adott zárlatnak csak azon fogamatja legyen, hogy újabb terhek' 's kötelezések' föl-vállaltára az adós alkalmatlan legyen; az, az előttieknek behajtatása minden hitelezőnek különvéve is szabad maradván és e'szerint világos óvás tételvén.

Kossovich Károly.

A' HOMOEOPATHIA VAS VÁRMEGYÉBEN SZ. GOTTHÁRDON.

Különféle találmánya van az emberi észnek, mellyeket a' világ' nagyobb része eredetükben többnyire megvet, és pedig egyedül azért, mivel ujak. Illy mostoha sorsra talál soknál a' nem rég divatha jött Homoeopathia is; kiket a' balvéleményből 's előítéletből nem más, csupán az orvosi tudomány' imez új ágának foganatos sikere emelhet-ki és győzhet-meg arról: hogy nem mindenkor rossz az új, 's nem egyedül az, a' mi ó vagy régi, a' mit nagy-